

Glastuinders willen innoveren in energie

Veel Utrechtse glastuinders zijn op zoek naar meer (nieuwe) mogelijkheden om te besparen op energie, mineralen en middelen. Uit een recente inventarisatie onder 55 telers blijkt dat er veel interesse is voor alternatieve energievormen, efficiënte meststofvoeding en geïntegreerde gewasbescherming. De inventarisatie moet leiden tot concrete projecten. Ondernemers en LaMi hebben hiermee al een start gemaakt.

55 telers namen deel aan een telefonische enquête die was gericht op de thema's energie, gewasbescherming en bemesting. Vervolgens werden 29 bedrijven bezocht voor een diepte-interview. Knelpunten kwamen boven tafel, kennisvragen en wensen voor projecten werden verzameld. De nadruk lag op bedrijven die onder het Besluit Glastuinbouw vallen (groter dan 2500 m²). Bijna tweederde van de bezochte bedrijven is gecertificeerd, meestal MPS-A of EurepGap. Ongeveer 15 procent van deze telers werkt met warmte-krachtkoppeling (WKK, soms gedeeld).

Innovatieve energieprojecten
Maatregelen om minder energie te verbruiken en met nieuwe energieconcepten aan de slag te gaan, staan hoog op de actielijst van de glastuinders. Er lopen landelijk diverse innovatieve energieprojecten, zoals het gesloten kassysteem. Doel: meer produceren met 30 tot 35 procent minder energie. Daarnaast wordt het ontwerp 'de energieproducerende kas' uitgetest, waarbij zelfs wordt gestreefd naar een energieoverschot. Aan initiatieven ook bij Utrechtse glastuinders geen gebrek. De meeste glastuinders zijn al bezig (geweest) met

allerlei energiebesparende maatregelen, zoals energieschermen, rookgascondensoren, isolatiemaatregelen, keuze voor koude teelten/ander gewas, hetelucht-kachels, en WKK.

Projectideeën energie

Naast de toenemende interesse voor WKK-installaties zijn de meeste bedrijven op zoek naar alternatieve energievormen. Ondernemers noemen:

- WKK-installaties op bio-olie.
- Houtverbrandingsinstallaties. Hiervoor is behalve houtafval van het eigen bedrijf mogelijk ook snoei- en rooihout uit de fruitteelt bruikbaar.
- Gebruik van aardwarmte: via water wordt warmte uit diepere aardlagen opgepompt.
- Gebruik van aquifer, waarbij warmte in water in de grond wordt opgeslagen.
- Warmteopslag in andere materialen dan water.

Vervolgprojecten

Het is de bedoeling om de wensen van de ondernemers om te zetten in concrete vervolgprojecten. Er wordt al een start gemaakt binnen het project 'Duurzame landbouw door samenwerking'. In dit

Naast de toenemende interesse voor een WKK-installatie zijn de meeste ondernemers op zoek naar alternatieve energievormen en willen zij hier meer van weten.

project wordt de samenwerking bij het opzetten van houtverbrandingsinstallaties en het gebruik van aardwarmte en aquifers nader bekeken.

Een samenvatting van de inventarisatie is te downloaden van de website www.lami.nl. Opvragen met de bon op pagina 4 kan ook.

Bemesting en gewasbescherming

Als belangrijkste knelpunt voor bemesting noemen de glastuinders het halen van de bemestingsnormen, met name die voor fosfaat. Bij sommige gewassen is dit lastig. Veel telers willen de meststofvoeding optimaliseren. Ze experimenteren met langzaam vrijkomende meststoffen, organische bemesting, laag-fosfaatpotgrond en recirculatie.

Veel telers werken met biologische en natuurlijke gewasbeschermingsmiddelen en zetten natuurlijke vijanden in. Sommige ondernemers experimenteren met nieuwe biomiddelen, kiezen een gewas dat weinig eisen stelt aan de gewasbescherming of kiezen voor een spuitrobot of spuitboom waarmee gericht gespoten kan worden.

Aanjager in vogelvlucht

- ≡ Innovatie in energiebesparing
- ≡ Fruitteler brengt herbicidengebruik omlaag
- ≡ Melkveehouder tevreden over Trefpunt Pacht
- ≡ Onderwaterdrains verdienen onderzoek

Hulp bij zoeken

Wilt u iets weten over een bepaald onderwerp of weten waar u informatie over een onderwerp kunt vinden? De LaMi-kennisconsulent kan helpen bij het zoeken of aangeven waar de benodigde informatie te vinden is. De hulp is geheel vrijblijvend, onafhankelijk en kosteloos. U kunt uw vragen telefonisch of tijdens een bedrijfsbezoek aan de kennisconsulent voorleggen. Een greep uit de vragen van de afgelopen tijd:

- Hoe houd ik klaver in toom in grasland?
- Hoe kan ik mechanisch onkruid bestrijden?
- Welke koe past op mijn bedrijf? Hoe krijg ik die?
- Wat betekent omschakelen naar biologische bedrijfsvoering voor mijn melkveebedrijf?
- Hoe pakt energie- en waterterugwinning bij een nieuwe melkinstallatie uit?
- Welk ander gewas dan gras past in mijn rantsoen?
- Is het mogelijk om mais te zaaien in de graszode?

Samenwerken is noodzaak

Waterschappen en de agrarische sector zijn al eeuwenlang onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het thema waterkwaliteit, zo u wilt milieukwaliteit, is in dit historisch perspectief betrekkelijk nieuw. Met de inwerkingtreding van de Europese Kaderrichtlijn Water is waterkwaliteit actueler dan ooit. Waterbeheerders zijn nu bezig hiervoor realistische doelen vast te stellen. Met realistisch wordt bedoeld: met behoud van de bestaande functies van een gebied.

Uit de eerste inventarisaties blijkt, dat met het verbeteren van de prestaties van de

rioolwaterzuiveringen nog maar beperkt resultaat kan worden gehaald. Aanpassingen in beheer en onderhoud van watergangen en het terugdringen van diffuse emissies hebben meer effect. Dit maakt duidelijk dat waterbeheerders zonder samenwerking met andere partijen weinig kunnen bereiken. Een goede samenwerking tussen de agrarische sector en het waterschap is dan ook onontbeerlijk om invulling te geven aan hetgeen Europa van ons vraagt.

LaMi vormt een brug naar de agrarische sector en is daarom een natuurlijke partner voor het waterschap om deze samen-

werking gestalte te geven. Tot nu toe heeft de samenwerking al vruchten afgeworpen. Het waterschap ondersteunt diverse LaMi-projecten die een relatie hebben met water. Hiervan heeft het kalkmelkproject in de fruitteelt tot nu toe tot het meest aansprekende resultaat geleid. Het waterschap wil ook in de toekomst duurzaam ondernemen blijven stimuleren en hoopt dit met LaMi te kunnen blijven doen.

Herman van Rooijen, Senior medewerker beleid en plannen Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Kees en Ingrid van Dijk verkleinen de kloof tussen gangbaar en biologisch

‘De combinatie fruit en vee past goed’

Van de tientallen boeren en tuinders die ooit land pachtten op het voormalige landgoed Rhijnauwen, zijn er nog drie over. Kees van Dijk is één van hen. Met zijn vrouw Ingrid pacht hij 42 hectare land van de gemeente Utrecht. Op zo duurzaam mogelijke wijze combineert hij fruitteelt met veehouderij.

De boerderij van Kees en Ingrid van Dijk ligt op het landgoed Rhijnauwen, op de rechteroever van de Kromme Rijn, op een steenworp afstand van het kasteel. De gemeente Utrecht kocht het schitterende landgoed in 1919 van de toenmalige eigenaar. Kees en Ingrid hebben een huiskavel van 8 hectare. Inclusief 9 hectare appels en peren ligt de rest van het land aan de andere kant van de Kromme Rijn. ‘De kortste weg ernaartoe is via het voormalige poortgebouw van het kasteel. Met al die recreanten moeten we jaarrond uiterst voorzichtig te werk gaan’, vertelt Kees.

Van Dijk melkt veertig koeien, weidt veertig stuks vleesvee en heeft ook nog een koppel schapen. Dat hij een deel van de dierlijke mest kwijt kan in de fruitteelttak, is niet de reden voor de zeldzame combinatie. ‘Ik ben niet iemand om honderd koeien te melken’, mijmert hij. ‘Anderzijds zou ik ook niet de hele dag tussen de fruitbomen willen zitten. Deze combinatie past bij mij. Bij ons, moet ik zeggen, want Ingrid neemt een substantieel deel van het werk voor haar rekening.’

Oogstperiode verkorten

Van Dijk erkent dat hij in de fruitpluktijd werk bij de koeien laat liggen. ‘Dat haal ik later wel weer in. Met de juiste fruitrassen hoop ik de plukperiode op termijn te

reduceren tot maximaal vier weken. Dat zou een hoop stress schelen, want ik ben uitsluitend teler. Het koelen, sorteren en vermarkten laat ik doen.’

Van Dijk probeert zo duurzaam mogelijk te telen. Hij doet mee aan ‘Telen met toekomst’ en was initiator van het project ‘Praktijktuin Biologische Fruitteelt’, dat de kloof tussen biologisch en gangbaar aanzienlijk heeft verkleind. ‘Bij de bestrijding van plagen als fruitmot en spint worden middelen gebruikt die de natuurlijke vijanden ontzien.’ Een concreet voorbeeld van de milieuwinst die het project heeft opgeleverd.

Spectaculaire resultaten

Ronduit spectaculair zijn de resultaten van Kees’ pogingen om het herbicidengebruik terug te dringen. ‘Dat moest, want mijn bedrijf ligt voor een heel klein deel in een grondwaterbeschermingsgebied,’ licht hij zijn experimenten toe. ‘Fijnere OC8-doppen en een speciale onkruidspuitboom die schommelingen opvangt, maakten het mogelijk om de rijsnelheid op te voeren van 5 naar 8 km/uur. Tegelijkertijd is de spuitdruk verlaagd naar 0,3 bar. Het resultaat is een reductie van de Roundup-concentratie met 30 procent in 2006. In combinatie met een iets smallere zwartstrook houd ik de onkruiddruk op deze manier goed onder controle.’

Het landgoed Rhijnauwen is een toeristische trekpleister. Op weg naar zijn percelen passeert Kees van Dijk het voormalige poortgebouw van het kasteel.

Kalkmelk op verlanglijstje

Kees van Dijk heeft de afgelopen jaren het gebruik van kalkmelk tegen vruchtboomkanker met belangstelling gevolgd. ‘Uitgaand van drie kwartier per hectare zit ik nu bijna zeven uur op de trekker om alle fruitopstanden tegen vruchtboomkanker te bespuiten. Met kalkmelk hoef ik bij wijze van spreken alleen de beregeningsinstallatie aan te zetten.’ In de praktijk zou bij Kees de kalkmelk echter de aluminium hoofdleiding van de installatie aan kunnen vreten. ‘Met de vervanging hiervan is een flinke investering gemoeid,’ weet de fruitteler. Wel hoopt hij de stap naar kalkmelk binnen twee jaar te kunnen maken.

Fruittelers testen Teppeki

Appeltelers kunnen bloedluis maar moeilijk de baas. Het middel Pirimor heeft soms een matige werking. Daarnaast is Pirimor behoorlijk belastend voor het waterleven. Het wordt regelmatig in het oppervlaktewater aangetroffen.

Bij de LaMi-studiegroep ‘Plaagbestrijding met oog voor natuurlijk evenwicht’ trok het nieuwe luizenmiddel Teppeki de aandacht. Dit middel is niet schadelijk voor het milieu (nul Milieubelastingspunten) en is veilig voor natuurlijke vijanden. Bij twee deelnemers zijn in 2006 demoproeven aangelegd waarbij Teppeki werd vergeleken met Pirimor. Op het eerste bedrijf werkten beide middelen vrij goed. Teppeki werkte het beste tegen appelgrasluis en roze appelluis. Op het andere bedrijf waren bij eerste bespuitingen op het oog nog geen verschillen zichtbaar. Na een vervolgbespuiting zijn tellingen op bloedluis uitgevoerd. Een week na het spuiten had Teppeki een werking van 43 procent, Pirimor een van 77 procent.

Bloedluis baart steeds meer appeltelers zorgen. Ze zijn dan ook blij met het nieuwe luizenmiddel Teppeki. De werking is vergelijkbaar met die van Pirimor.

Na tweeënhalve week lieten beide middelen een betere werking zien: Teppeki 88 procent en Pirimor 93 procent.

De aanvangswerking van Teppeki op bloedluis was dus wat minder; het uiteindelijke resultaat was vergelijkbaar met Pirimor. Teppeki kan een goede vervanger zijn voor Pirimor. Met als extra voordeel milieuwinst.

Gaasbarrières houden woelrat buiten

In 2004 en 2005 kregen verschillende fruittelers in Utrecht te maken met uitval van bomen door woelratcheschade. Vooral biologische bedrijven hebben last van de dieren. Het werken met vergiftigd lokaas is voor biologische telers niet toegestaan en vanuit ecologisch gezichtspunt voor de geïntegreerde teelt niet wenselijk. Vallen zetten is zeer tijdrovend en vraagt veel vakmanschap.

Op zoek naar alternatieven zijn nieuwe bestrijdingsmethoden in de praktijk getest op een biologisch bedrijf in Schalkwijk. De resultaten werden gepresenteerd tijdens een excursie. Mollenbollen planten en het werken met een trilapparaat geven geen enkel effect. Een nieuwe korrelvormige meststof op basis van roofoerdmest en turf heeft effect op mollen. Het effect op woelratten is echter door de algemene afname van woelratten niet duidelijk. Vanwege de eenvoudige, snelle en goedkope toepassing verdient de meststof nader onderzoek. De Rodenator is een apparaat dat

de dieren doodt door een explosie via drukgolven, en dat de gangen vernietigt. Een effectieve, maar zeer arbeidsintensieve methode en vanwege het hoge geluidsniveau is gehoorbescherming noodzakelijk. Gebruik de Rodenator niet in de buurt van woonhuizen.

Beter nieuws komt uit een Duits meerjarig onderzoek naar gaasbarrières rondom de percelen. Bekend is dat woelratten van buitenaf makkelijk een perceel binnendringen. Met gaasbarrières zijn woelratten én mollen heel goed buiten te sluiten. De kosten vallen mee: ongeveer € 180,- per hectare per jaar, berekend over een periode van vijftien jaar, inclusief arbeid (Duitse cijfers). Fruittelers kunnen zelf de kosten van deze effectieve methode afzetten tegen de kosten van uitval.

Het verslag ‘Alternatieve methoden van woelratbestrijding’ is (zonder foto’s) te downloaden via www.lami.nl. Een papierenversie (met foto’s) is op te vragen met de bon op pagina 4.

Ex-veehandelaar vindt uitdaging in de vleesveehouderij

‘Nieuwe neventak mede dankzij Trefpunt Pacht’

Decennialang had veehouder Rijk Boon uit Ede veehandel als neventak. Hij mist die activiteit nog dagelijks. Maar door de teloorgang van de veemarkten waar hij gebruiksvee kocht en verkocht, moest hij op zoek naar een nieuwe broodwinning. Met succes deed hij een beroep op Trefpunt Pacht.

Boon putte tientallen jaren veel arbeidsvreugde uit de combinatie van de handel in gebruiksvee en de melkveehouderij. Op 25 hectare land molk hij ongeveer dertig koeien. Daarnaast teelde hij snijmais, die hij deels verkocht. Maar in de veehandel kwam de klad door veeziekten als MKZ en de strengere regelgeving die eruit voortvloeide. Boon zette zijn vrachtwagen aan de kant en besloot zich in eerste instantie toe te leggen op de vleesveehouderij.

Toenemende vraag

Mede dankzij de informatiebijeenkomsten die in het werkgebied worden gehouden, neemt de naamsbekendheid van Trefpunt Pacht snel toe. Ruim een jaar na de start is de vraag volgens projectleider Dico Wijma hoger dan het aanbod. ‘We hebben meer potentiële pachters dan verpachters. Om vraag en aanbod meer in evenwicht te brengen, hoeven degenen die voor 1 maart 2007 land inbrengen, geen abonnementsgeld te betalen.’ Bij iedere *match* wordt volgens Wijma rekening gehouden met aspecten als duurzaamheid, bedrijfsgrootte, afstand en gewenst grondgebruik. Daarmee levert Trefpunt Pacht ook een bijdrage aan het landschap. Trefpunt Pacht is een initiatief van LaMi en Programmabureau SVGV. Het initiatief wordt ondersteund door de Rabobanken in de Gelderse Vallei. Voor meer informatie: (0318) 65 28 08.

Eenmalige pacht

‘Uitgaande van de gangbare grootvee-eenheden per hectare had ik meer land nodig, en dat was in de omgeving niet beschikbaar’, blikt hij terug. ‘Ik ben toen voor vijftig euro per jaar abonnee geworden van Trefpunt Pacht. Vanwege mijn vrachtwagen hoefde de te pachten grond niet per se in de buurt van mijn bedrijf te liggen.’ Omdat Trefpunt Pacht nog maar net was begonnen (zie kader), kon de grondhonger van Boon niet in één keer worden gestild. ‘Ik kreeg keurig een contract thuisgestuurd voor de eenmalige pacht van een perceel in Wijk bij Duurstede van het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL). Het is 2,6 hectare groot en er staan allemaal bomen op. Voor vetweiden is dat geen probleem. Afgelopen zomer hebben er zeven Belgische Blauwen op gelopen.’

Blijvertje

Buiten Trefpunt Pacht om heeft Boon daarnaast 15 hectare weiland in Noord-Holland gepacht. Die afstand vindt hij wel erg groot. Hij blijft overigens abonnee van Trefpunt Pacht. ‘Ook de vraag die ik bij hen heb neergelegd, is nog ongewijzigd. Als die resulteert in pachtland dat dichterbij in de buurt ligt, stoot ik de grond in Noord-Holland weer af.’ De veehouder melkt inmiddels wel weer twintig koeien, maar de vleesveehouderij is ook een blijvertje. Net als Trefpunt Pacht. ‘Mijn inschatting is dat er de komende jaren veel grond los komt. Trefpunt Pacht weet de pachtvraag en het pacht aanbod goed op elkaar af te stemmen.’

CEES DE GEUS

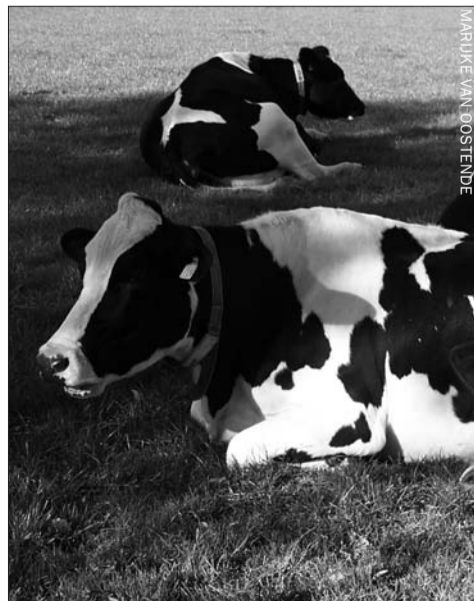
Omdat Rijk Boon een vrachtwagen heeft, hoefde de te pachten grond niet per se in de buurt van zijn bedrijf te liggen. Rijk Boon: ‘Het Trefpunt Pacht is een prima club.’

Flexibele of liberale pacht

Als intermediair tussen verpachter en pachter regelt Trefpunt Pacht alleen eenmalige pacht. Nu betreft eenmalige pacht los land voor een minimale periode van één jaar en één dag. ‘Maar dat begrip heeft zijn langste tijd alweer gehad’, stelt advocaat mr. Charles van Mierlo van GVK Adure Advocaten. ‘Als in de loop van volgend jaar de nieuwe pachtregels van kracht worden, kun je beter van flexibele of liberale pacht spreken. Het wordt dan namelijk nog makkelijker om grond te verpachten of te pachten, doordat er opnieuw formele belemmeringen wegvallen. Zo komt de maximale pachtperiode van 12 jaar volgend jaar te vervallen.’ De pacht prijs blijft vrij voor pachtovereenkomsten die een periode van maximaal 6 jaar behelzen. Als de pachtperiode langer is, moet de pacht prijs worden getoetst. De nieuwe pachtregels zullen volgens de pacht specialist van GVK Adure ten koste gaan van grijze pacht oftewel (mondelijke) pachtovereenkomsten waar de Grondkamer niet aan te pas komt. ‘Want waarom zou je dat risico nog nemen als het gemakkelijk en veilig kan? Als ik grondeigenaar was, zou ik zeker gebruikmaken van een voorziening als Trefpunt Pacht.’

Biologisch goede optie

Voor zogenoemde extensieve bedrijven melkveebedrijven, met minder dan 12.000 kg melk per hectare, is omschakeling naar biologisch een goede optie. Dit laten cijfers van de studiegroep Biologisch West-Utrecht zien. De bevindingen van deze studiegroep zijn vooral interessant voor veehouders die niet méér willen gaan melken, maar andere mogelijkheden zoeken voor een goed inkomen met dezelfde arbeid. Met andere woorden: geen kwantitatieve, maar kwalitatieve groei. Mooi meegenomen is dat de vraag naar biologische melk toeneemt. Ook melkfabrieken willen en kunnen meer biologische melk verwerken. Zij garanderen de omschakelaar afname van biologische melk, nu en in de toekomst.

MARQUITE VAN OOSTENDE

Robot tegen ridderzuring

Ridderzuring is een veel voorkomend en lastig te bestrijden onkruid in grasland. De studiegroep Biologisch West-Utrecht zoekt al jaren naar een effectieve bestrijdingsmethode. Steken blijkt het meest effectief, maar dat is lichamelijk zwaar en kost veel tijd. Het ontbreken van een eenvoudige en effectieve bestrijdingsmethode is voor gangbare melkveehouders een belangrijke reden om niet over te schakelen op een biologische bedrijfsvoering. Toch bestaan er al technologieën om onkruid te bestrijden, zoals het herkennen van de planten met een camera en mechanische onkruidbestrijding met behulp van een frees. Een andere technologie is voertuigen autonoom (zonder bestuurder) te laten navigeren. De studiegroep Biologisch West-Utrecht start samen met WUR en LaMi een project dat is gericht op een combinatie van de drie bestaande technologieën. Dit moet resulteren in een betaalbaar, praktisch toepasbaar en autonoom werktuig (een robot).

Project 'Nieuwe Wegen'

Nieuwe afzetstrategie? Gezondheidsproducten? Bedrijfsuitjes? Ouderenopvang? Biodiesel? Kinderopvang? Slowfood? Mobiele stal? Elke agrarisch ondernemer loopt wel met een ideetje rond. Soms is dat een heel nieuw plan, en soms is het wat ouder of is het idee weggezaakt. Misschien wijzen dit soort ideeën wel een nieuwe richting aan voor de toekomst.

Het project Nieuwe Wegen wil agrarisch ondernemers tot 40 jaar ondersteunen bij het verkennen en uitwerken van zijn of haar nieuwe ideeën. Het project loopt tot en met april 2007. Na deelname aan Nieuwe Wegen:

- weet u of uw idee haalbaar is, of hoe dit haalbaar te maken is;
- kunt u een businessplan maken voor toekomstige ideeën;
- heeft u een netwerk van gelijkgestemde ondernemers;

- is creatief nadenken over kansen in agrarisch ondernemerschap voor u een makkie.

U kunt zich opgeven voor een eenmalige themabijeenkomst, bijvoorbeeld over bio-energie, samenwerking of nieuwe afzetstrategieën. Een inspiratiebijeenkomst is ook mogelijk. Handig voor het opdoen van nieuwe ideeën.

Daarnaast is er een businessplanningstraject, dat bestaat uit zes bijeenkomsten en twee individuele gesprekken. In een businessplan werkt elke ondernemer zijn/haar eigen nieuwe weg uit. Eind januari 2007 start een businessplanninggroep. Interesse? Neem contact op met Marianne van Arkel (06) 10 35 69 78 of Keete Voerman (06) 24 93 76 92 of via nieuwewegen@najk.nl.

Kijk op: www.nieuwewegen.nu voor meer informatie.

Brochure 'Riet voor stro'

Voor veehouders die hun dieren in strooisel houden of willen gaan houden, is de brochure 'Riet voor stro' verschenen bij het Louis Bolk Instituut. Dieren in strooisel houden bevordert het dierenwelzijn en is goed voor de mestkwaliteit. Nadeel zijn de kosten. Natuurstrooisel is een goed alternatief voor stro, omdat riet en hooi uit reservaten, oevers en bermen vrijwel niets kosten. De brochure is gratis en aan te vragen met de bon op deze pagina.

Liggen en staan

De studiegroep 'Koesignalen en Mineralen' bestudeert onder meer het liggen en opstaan van melkkoeien in de boxen van melkveehouder Cor den Hartog.

Interesse? Vul nu de bon in!

Als u interesse heeft in een van de omschreven activiteiten in deze Aanjager, stuur dan deze bon ingevuld in een envelop naar: LaMi, Antwoordnummer 7040, 3990 TA Houten. Een postzegel is niet nodig.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon: _____ E-mail: _____

Ik heb belangstelling voor:

- De kennisconsulent. Ik wil graag meer weten over (onderwerp)
- Samenvatting inventarisatie Glastuinbouw Utrecht
- Verslag 'Alternatieve methoden van woelratbestrijding' (met foto's)
- De brochure 'Riet voor stro'

Onderwaterdrains

Onderwaterdrains liggen onder het slootpeil in plaats van erboven. Tijdens natte perioden worden de grondwaterstanden hierdoor verlaagd. Dit verbetert de draagkracht van percelen aanmerkelijk. De zomergrondwaterstand heeft invloed op de afbraak van veen. Wageningen UR onderzoekt of de afbraak van veengrond te beperken is door infiltratie van slootwater via drains. De infiltratie mag niet ten koste gaan van het rendement van de melkveehouderij. Onderzoek op Praktijkcentrum Zegveld (veen) en bij melkveehouder Hans van Leeuwen in Linschoten (klei op veen) wijst uit dat de drains daadwerkelijk infiltreren, zonder dat het slootpeil extreem omhoog moet. Van Leeuwen past deze wijze van draineren al 20 jaar toe en heeft er goede ervaringen mee.

Demonstratie van de aanleg van onderwaterdrains bij melkveebedrijf Hans van Leeuwen op 17 oktober. De afbraak van veengrond is mogelijk te beperken door infiltratie van slootwater via drains.

Ondersteuning verenigingen werpt vruchten af

In 2004 en 2005 hebben agrarische (natuur)verenigingen in de Gelderse Vallei en Eemland ondersteuning gekregen van Maïke van der Maat, coördinator recreatie, toerisme en educatie bij Coöperatie Stadteland. Dit gebeurde in het kader van het project 'Plattelandontwikkeling door samenwerkingsverbanden in de Vallei en Eemland'. Binnen dit project zijn verschillende verenigingen gaan samenwerken en zagen werkgroepen het licht, waaronder Agrotourisme en Bed en Broodkamers. Doel: professionalisering in plattelandontwikkeling en voortzetting van de werkgroepen/verenigingen door ondernemers. Enkele resultaten zijn:

- Koekerellen: culinaire arrangementen, zoals excursies naar agrarische bedrijven en kookworkshops met streekproducten.
- Fietsroutes 'Van erf naar erf' en 't Boerenommetje' rond Otterlo.
- Klompenpaden: wandelpaden over boerenland in de Vallei en Eemland.
- De brochure 'AdembenEEMend EEMland', over plattelandstoeristische bedrijven in Eemland.
- De websites www.koekerellen.nl en www.arkeneemlandschap.nl.

Volgens Maarten Fischer van de Coöperatie Stadteland zijn de doelen uitstekend gehaald. Maarten Fischer: 'Vaak leven er bij agrarisch ondernemers veel leuke ideeën, maar kost het hen te veel tijd en moeite om deze plannen uit te werken. Of ze weten niet goed tot wie ze zich moeten richten. In negen van de tien gevallen verdwijnen plannen dan in de ijskast. Het is mooi om te zien dat de ondernemers nu allemaal zelfstandig verder kunnen.'

Colofon

Aanjager is een uitgave van LaMi. LaMi is hét loket voor de innovatieve ondernemer op het platteland. Aanjager wordt verzonden aan alle boeren en tuinders in Utrecht.

LaMi
Postbus 441
3990 GE Houten
Telefoon (030) 634 54 99
Fax (030) 634 54 58
Internet: www.lami.nl
E-mail: lami@ltonoordprojecten.nl

Productie
Roodbont Communicatie,
Zutphen

Redactie
Cees de Geus, Marijke van Oostende,
Marcel Vijn

Tekstredactie
Maud van der Woude Tekstwerk,
Groningen

Vormgeving
Heijdens Karwei,
Amsterdam